

سازدانی: دیه فازل

د.پورهان یاسین، روشنبیرو نوسه نامازه بهوه دهکات (نهوانه هی لهناو دهسه لاتو نهوانه هی له دهره وهی دهسه لات)، نهگه ر بخوازان ههوله کانی چاکسازیی و گورانکاری سهرکه وتوبن، نهوا پیویستییه کی حیاتییه که هه مو نهو کس و لایه نه چاکخوازانه جارئ بهر له هه ر شتیگ یه کترو ههوله کانی یه کتر بخویننه وه، هه روه ک باس له وهش دهکات نهو هاوپه یما نییه سیاسییه (ناموقه دهسه ی) که یه کیتی و پارتی له سه ری پیکهاتون، له باشتین حاله تدا سیستمی کی (حیزبوکراتی) هینا وه ته بهر هه م، که نه مهش تر سنا کترین شیوازی گهنده لئی سیاسییه. ناوبراو له دیمان هیه کی روژنامه دا دهر به ره ی پروژ ه کانی چاکسازیی و نهگه ری نهجامدانی زیاتر ده دویت.

* له م دوا ییه دا چهن د پروژ ه یه ک پیشکه شکران بو چاکسازیی له هه ری می کوردستان، تا چهن د ده توارنی ت سودیان هه بیته و گورانکاری به کن؟

د.پورهان یاسین: بهر له هه ر شتیگ باسکردن له چاکسازیی و گورانکاری له نه زمونی باشوری کوردستاندا، شتیکی تازه نییه و ده توارن بلین باسکردن له شیوه ی خه ملاندنی دهسه لاتی سیاسی له باشوری کوردستان و خواستی بهرده وام بو چاکسازیی له م دهسه لاتهدا، هه ر له روژی سهره لندان و دهستیپکردنی نه م نه زمونه (له 1991-1992) له سه ر پین بوه. له راستیدا دهکری ت هه ر له سه ره تای دهستیپکردنی نه زمونی باشوری کوردستانه وه باس له ده هان هه ولی دلسوزانه ی نوسه ران و روشنبیرانی کورد بو چاکسازیی و بهر هه مه یانی دهسه لاتیکی ته ندروست بکری ت. له راستیدا به شتیگ له و بیرو بو چونانه ی که نه وکاته بلاو کرانه وه دهسه لاتدارانی باشوری کوردستان زور به چاکی لنیان ناگاداریون، نیستاش به های فیکری و سیاسی خویان له ده ست نه داوه.

که واته بهر له هه مو شتیگ به جه ختکردنی شه وه، چاکسازیی و گورانکاری پیویستی به هه نگا و بهر جه سه تکردنی بیرو بو چونی چاکسازیی، نه ک ته نها به بهرده وامی قسه کردن دهر به ره ی چاکسازیی به پین نه وه ی هیچ هه نگا ویک بهاویژریت، به هه ر حال نه وه ی تیپینی دهکری ت نه وه یه که نه و هه مو هه ولانه وه کو چهن د دورگه یه ک له یه کتر داپراون، له وهش خهراپتر زور جار که لایه نیک یا که سایه تییه ک یا چهن د لایه نیک سیاسی باس له چاکسازیی ده کن، نه وها باسه که ده کن وه کو نه وه ی نه کس و نه لایه نی تر باسی له و چاکسازیا نه کرد بیته.

نه م حاله تهش هیمو دهر به ره بو شتیکی زور تر سناک، نه ویش نه وه یه که له پانتایی کورده واریدا به گشتی و له زهنیه تی زور به ی حیزبه سیاسییه کانی کوردستان به تاییه تی دیارده و کلتوری یه کتر خویندنه وه نه ک هه ر لاوازه، به لکو زور جار وا هه ست دهکری ت که له پشتی هه وله کان نه ک هه ر نه خویندنه وه ی یه کتر، به لکو بگری و نینکارکردنی یه کتر به هه ند هه ننه گرتنی هه ولی نه وی تر (کهس یا لایه ن) به دیده کری ت، ناخر نه وه تا ره وی ره گ له بهر نه وه ی داوای چاکسازیی و گورانکاری له حیزبو دهسه لات دهکات، هه لسه ورتنه رانی ره گ سزای حیزبی دهر دین له بری ده ستخوشی لیکردنیان. له لایه کی تره وه مام جه لال خوی له سه ری لوتکه ی نه و حیزبو دهسه لاته ده بیینته وه که سزا بو (ره گ) ی چاکسازخواز دهر ده کات، که چی نه وه تا خوی هاتوه به پین خویندنه وه ی ره گو چاکسازخوازانی تر، پروژ ه یه کی تری چاکسازیی ده خاته رو. نمونه یه کی تر گرنه گینه دانه به پروژ ه ی چاکسازیی چوار حیزبه که که ده میکی زوره پیشکهش به دهسه لاتی سیاسی و دو حیزبه سه ره کییه که کراوه، که چی له و هه مو ماوه یه دا نه و پروژ ه یه به پین وه لام ماوه ته وه.

نه م پروژانه له بهر نه وه ی له لایه ن و کهسی جیاجیا دهر چون، نا کری ت جیاوایی له نیوانیاندا نه بیین، به لام له گه ل بینین و خویندنه وه ی جیاواییه کانی له نیوان نه م پروژانه دا، نه و شتانه ی که هاوبه شه ن وه کو ده ستنی شانکردنی گرفت و کیماسییه کان و چه مکه کانی چاکسازیی و خاله کانی لئوه دهر چونی گورانکاری، زیاترن.

له روشنایی نه وه ی سه ره وه نه گه ر هیزو لایه نه کان (نهوانه هی لهناو دهسه لاتو نهوانه هی له دهره وه ی دهسه لات)، نهگه ر بخوازان ههوله کانی چاکسازیی و گورانکاری سهرکه وتوبن، نهوا پیویستییه کی حیاتییه که هه مو نهو کس و لایه نه چاکخوازانه جارئ بهر له هه ر شتیگ یه کترو ههوله کانی یه کتر بخویننه وه، نه ک هه ر نه وه به لکو تیکه لکی شکردنی هه وله

هه مانكاتا چاره سهر بئيت بۇ كيشه پهيوهنديداركان، واته چوارچيوه ي ههر چوار ره هه نده كه ي سهر وه له بهرچاو بگيرين.

*له ولاتانى دهر وه پرورژه ي لهوشيوه به چو ن كاري له سهر دهكرت؟

د. بورهان ياسين: له راستيدا جياوازي گه وه هه به له نيوان ولاتانى به سيستم ناديموكراسي له لايه كه ولاتانى به سيستم ديموكراسي له لايه كي تر وه، له حاله تي به كه مدا پرورژه ي چاكسازي و گور انكاري هي هه ليزارده (نخبه) به، يا راستتر بلين هي تاكه سهر كرده به (واته نه وه ي پني ده بيزن چاكسازي له سهر وه را)، نه مانهش نمونه يان له خور هه لاتي ناوه راستدا زورن، وه كه نه تاتورك، رها شاو جه مال عه بدولناسر... به لام له حاله تي دوهدا له سيستم ديموكراسيدا پر وسه كه ته واو جياوازه، نه وه ي گرنگه نه وه به كه ههر چهنده ميكانيزمه كان زورن له حاله تي سيستم ديموكراسيدا، به لام شتيكي سهر كه له حاله تي گور انكاري له سيستمه ديموكراسيه كان نه وه به كه راي گشتي به چالاي، به ي نه وه ي مهجور كر بئيت، چالاكانه به شداري له پر وسه ي گور انكاري ده كات، هه ليه ته مهر جيكي گرنگي نه وه به شداري بهش نه وه به كه ميديايه كي ته واو نازادو به ي مهرج به شداري كرده له ژباني سياسي و گور انكاريه كاندا، ههر له بهر هه مه ياني چوارچيوه فيكريه كه ي گور انكاري تا پرورژه، تا پلاننان بۇ گورانو تا ده گاته خودي گور انكاري له ناستي ههر بهر جه سته بونو عه مه ليدا، له راستيدا زورچار بۇ چاكسازي له بواي كدا مه سه له ي ده ستنيشان كردي كيشه كان و گه لاله كردي چوارچيوه ي چاكسازي وه كو نهر كه به ليزنه يه كي پسپوري بيلايه ن ده سپي دريت، دواتر نه و راپورته ي كه نه و كوميته پسپوريه ناماده ي ده كات، ده كه ويته بهر باسو ليكو ليه نه وه ي راي گشتي وه مان راپورت ريگه خوي ده گريت له پر وسه يه كي سياسي- بهر له مانيدا، به لام له هه مو حاله تي كدا گرنگه كه حيز بي (يا حيز به كاني) ده سه لاتدارو نوپوزسيون به شيوه يه كي نورگانيكي تيكه لاوي نه و پر وسه يه يه ن.

*دهكرت روي بهر له مان چي بئيت له م كاتدا، نه گهر به يو يت يه كيك له و پرورژه به كاته ياسا ناي ده توانيت له م بارودوخه دا يه كيكيان ده ستنيشان بكات، پنيوانيه گهر به يو يت نه وه بكات نه وا ده بئيت ههر سيكيان بكات ياسا، چونكه لايه نه كه ي دي عاجز ده بئيت؟

د. بورهان ياسين: جاري بهر له ههر شتيك من خوشبين نيم به وه ي كه نه و بهر له مانه ي كه هه به بتوانيت پرورژه يه كي ههره فراوان كه هه مو ناستو نهر كه سياسي گرنگه كان بگريته وه، نه نجاميدات، نه كه ههر خه لك به گشتي، به لكو بهر پر سه كورده كانيش به تايبه تي نه واني له به غذا ده سته كانر، نه وه باش ده زان كه له گه ل بوني زور كو سپو گرژي و گرفتيش نه و جا بهر له مانه كه ي به غذا له بهر له مانه كه ي هه ليز "بهر له مانتره"، له گه ل نه وه شدا كه بهر له مانه ي كوردستان (ههر نه بئيت به ناو) نه وه 17 ساله هه به، به لام ته مه ني بهر له مانه ي به غذا به زور كيشه شه وه ته مه ني چهنه سانيكي "كورته". بهر له مانه ي كوردستان ني فليجه و دربري نه و ستره كتوره حيز بؤكراتيه به كه پارتو يه كي تي بهر هه مه يان نه و روي سياسي له هي زورنيك له بهر له مانه كانو ولاتاني نه فرقياش كه متره.

به شه كه ي تر له پرسياره كه ته نه گهره (فه ره زيه به)، ناي بهر له مان پرورژه يه كه له وانه ي كه دراون هه نده بيزريت، نه وه نه سلن نه گهر هيچ يه كيكيان هه ليزريت، يا چي ده كات، نه و بهر له مانه ي كه ده سه لاتي سياسيان له باشوري كوردستان له سهر بينا كراوه، هيچ پرورژه يه كه به ي قبول كردي پارتو سهر و كه كه ي زور نه سته مه، به لكو نه سلن مو كينيش ني به تي بهر ني ت. به هه حال نه وه ي جيگه ي سهر سورمان و بگره ني گهر انيشه نه وه به كه له لايه ني يه كي تي به وه ما وه يه كي زوره نه كه ههر باسو خواس دهكرت له سهر چاكسازي، به لكو پيشو هه چونه كان به يو هه سته بهر وه ته ي نه وشيروان مسته فا گرتيه بهرو سهر هه لاني ره گو زور شتي تر، ناماز وه هيماي نه وه بونه كه باسو خواسه كان بۇ چاكسازي تا نيستا ههر له ناراسته ي يه كي تي به وه هاتون، به لام له ناراسته ي پارتيه وه كه م تا زور باسو له پرورژه ي چاكسازي ده سه لات نه كراوه. نه م حاله ته نه كه ههر بهر وه روي چاوديراني سياسي ده بئته وه، به لكو بۇ نمونه به جدي بهر وه روي خودي پرورژه كه ي مام جه لالو ههر هه ونيكي يه كي تي بۇ چاكسازي ده بئته وه. دواچار تۇ چاكسازي له پانتايه كي سياسي ده كه يه كه پارتو تييدا نه كه ههر به شداريكي كاري سياسي، به لكو بگره به زور به ي پيوه بالاده ستي شه.

به هه حال گهر بهر له مان ده ستيش بهر يت بۇ مه سه له ي چاكسازي سياسي سهر انسه ري، نه وا زور گرنگه خالي ده ستي كردي پيزانين بئيت به هه مو نه و هه و لانه ي كه تا نيستا دراون به ناراسته ي چاكسازي، نه مه كاريكي ديموكراسيه يه وه هيمايه كه كه هه مو هه و له كان ده خو نيز نه وه وه حسابيشان بۇ دهكرت، به م شيوه به هه مو لايه نيك ده بن به خاوه ن پرورژه كه ي هه وشيان له بهر پرسيارتي سهر كه وتني به وه ده گلين، به و مانايه ش چاكسازي سياسي ته واو پانتايي سياسي ده گريته خو، چاكسازي پانتايي سياسي نه ته وه، نه كه هي تاقميك يا حيز بيك، ده گريته وه.

